

EL MODERNISME

ÈPOCA.

Neix a finals del s. XIX, entorn de la revista "L'avenç". L'any 1891 la revista engegà una campanya de reforma ortogràfica, aleshores connectà amb artistes que tenien també una actitud crítica i renovadora.

Aquesta revista aplegava els fills de la burgesia, uns fills que es rebel·laren contra tot allò que els seus pares significaven.

LA LLUITA

- Lluita contra un sistema polític i social estancador.
- Lluita contra una cultura oficial castellana imposada a Catalunya.
- Lluita contra el conformisme de la cultura catalana, consolada per un passat gloriós i contenta per l'embrençada de la Reinaxença i els jocs florals.
- La Renaixença era vista com un impediment per la creació d'una cultura de prestigi

OBJECTIU

Crear una cultura nacional que trenqui amb el localisme estret i obri Catalunya a les noves idees europees. És a dir una cultura cosmopolita i veritablement catalana.

CONSEQÜÈNCIES.

Enfrontament artista– societat. (artista–burgès) (fill–pare)

L'artista (el modernista) se sent portador d'uns valors superiors que no entren en l'òrbita del materialisme burgès. L'art no es paga amb diners, per tant el burgès el rebutja i a l'artista també. Aquest enfrontament recull 2 línies de tensió:

- Art–societat mercantilista que menysté el sproductes artístics.
- Artista–burgesia. Té estabilitat econòmica però no té poder polític i per tant no pot complir amb el paper que li pertocaria com a classe dirigent del país.

L'artista surt malparat d'aquest enfrontament amb la societat i es converteix en un ésser marginat que adopta unes formes de vida contràries a les de la classe benpensant.

CARACTERÍSTIQUES.

La literatura modernista gira sempre entorn de l'enfrontament entre dues forces:

- l'individu enfront de la massa
- l'artista enfront de la societat
- la mobilitat enfront de l'inmobilitat
- el progrés enfront de la tradició
- sensibilitat enfront de la indiferència.
- La literatura ha d'actuar com a revulsiu del país adormit, l'ha d'impulsar cap a Europa.

CREACIÓ LITERÀRIA.

El Modernisme va apropar la cultura catalana a les noves inquietuts europees:

- el Parnassianisme. Cercar la bellesa
- El simbolisme. Posar l'artificiositat per daveant de la naturalitat.

En Novel·la apareix el naturalisme rural. Gira entorn de la lluita de l'individu per assolir la seva plena auto-realització enfront de la societat i de l'ambient que l'envolta.

- Ex. Solitud. S'ocupa de l'itinerari vital d'un personatge femení que lluita per la seva pròpia realització. L'assoleix després de veure's violada i destruïda per les forces del mal. No importa: és la revolta, sigui quin sigui el resultat, allò que la salva: la decisió d'abandonar el marit i tornar a la plana, la seva primera decisió lliure.
- Enfrontament a la natura i al misteri sense poder dominar-lo.
- L'individu se salva amb la revolta.

SOLITUD

HISTÒRIA. És una novel·la que comença amb un viatge iniciàtic de la protagonista en dos plans; un d'extern (itinerari vers l'ermita) i un d'intern (camí vers l'autorealització de la dona i la seva presa de consciència com a individu).. Llegir-la al llibre de comentari. Pàg. 17–18

TEMÀTICA. Recerca de la pròpia individualitat i la problemàtica interior d'una dona en conflicte amb el seu entorn social.

ESTRUCTURA.

Del llibre. Està molt lligada a la temàtica de la novel·la, és una estructura tancada en si mateixa en què el contingut temàtic es dona en dos punts equidistants en els quals la posició inicial i la final són divergents perquè mostren l'evolució personal d'un personatge (*característica modernista*) i l'interessant és que el punt d'arribada, malgrat que es considera el final de l'obra, representa l'inici d'un nou cicle.

- Introducció. Capítols 1–6 Inici de la pujada a la muntanya
- Desenvolupament. Capítols 7–14 Clímax (ascensió al Cimalt)
- Desenllaç. Capítols 15 –18.

Dels capítols. Unitat tancada amb una presentació i un desenllaç que finalitza amb un comentari que clou la narració i manté l'interès per allò que vindrà. (Això es deu al fet que es publicava per entregues).

Alguns capítols s'enllacen per parelles o grups de tres,mostrant diferents aspectes o contrastos:

- Fosca/Claror. Dues percepcions d'un mateix espai en diferents hores del dia.
- La festa de les roses/Gatzara/Relíquies. Els preparatius de la festa, la festa en sí i les conseqüències.
- Neteja/Cimalt. Corresponen a dos estadis de neteja, la física de la casa i l'espiritual de la Mila (exterior/interior).
- Cimalt/en la Creu. Dues parts d'una ascensió geogràfica que coincideix amb l'ascensió climàtica .
- Ascensió/davallada. Inici de l'obra amb la pujada a l'ermita i final de la novel·la amb la tornada de la Mila a les planes. Comença pujant la muntanya i clou baixant-la.

PUNT DE VISTA NARRATIU.

El narrador es referix al personatges en 3ª persona, combinant l'estil directe amb l'indirecte. El subjectivisme és bàsic a tota la novel·la, la realitat parteix d'emocions i sensacions.

Ho sabem tot a partir de les sensacions i pensaments de la Mila. Els altres personatges giren entorn d'ella influenciant-la cadascún de manera diferent.

TEMPORALITAT.

El discurs temporal és tancat i lineal però es circumscriu a un fragment de la vida de la protagonista, a l'estil de la novel·la més de tall psicològic del s. XX i allunyant-se de la novel·la del s. XIX que abastava la globalitat d'una realitat.

Cronologia. La història va desde la primavera a la tardor (entrada de l'hivern).

Referències temporals. Quasi tots els capítols comencen amb una referència temporal que enceta o continua el discurs narratiu (...La Mila passà 10 o 12 dies...), (de bon matí...).

Temps històric. No està especificat per l'autora perquè és irrellevant per als seus propòsits.

Gradacions temporals. Es donen en alguns capítols en grau ascendent: matí, tarda, etc.

Flashbacks mentals. Desviacions cronològiques que es produeixen quan la Mila recorda fets anteriors. (p. Ex. La seva vida).

TÈCNiques NARRATIVES.

Narració i diàlegs. El pretès objectivisme narratiu aviat es converteix en omnisciència quan la Mila es converteix en l'ull del narrador i ens anirà desxifrant la realitat. Hi ha un joc de relacions entre la subjectivitat de la protagonista i el seu entorn que ens és descrit en funció de l'estat d'ànim de la Mila. Per això s'ha de distingir entre allò que la Mila "observa" i allò que "veu". D'aquesta òptica es desprenen diversos models subjectivistes:

- La situació és coneguda pel personatge però no pels lectors. Ex.: "*com s'ha engraiat aquest home del casament ençà*". (opinió del personatge)
- La situació és coneguda pel personatge i els lectors. Ex.: "*Què he fet, alienat de mi, que ja no voré les cabiroles?*".
- La situació no és coneguda ni pels lectors ni pel personatge. Ex.: "*M'estima!, m'estima!*".

Podríem dir que s'estableixen dos plans narratius: la narradora i la Mila, que s'alternen i s'enllacen en els dos extrems de la novel·la:

- **Inici.** Pensament inicial de la Mila: *Quina solitud!*.
- **Final.** El pensament de la Mila l'utilitza l'autora per escriure la part final. *les filtracions de la solitud havien cristal·litzat amargament en son destí*".

LLENGUA I ESTIL. Característiques o influències.

- **Influència del teatre.** Dramatisme teatral en la trama. El tremendisme d'alguns escenaris, descripcions amb caràcter d'acotació.
- **Cromatisme literari.** La seva producció com a pintora, escultora i dibuixant es deixa notar en la

seva literatura: clarobscur, acoloriment i pinzellades es noten en la composició i els escenaris: "*una boniquesa d'estora tota esfilagarsada que semblava una xarxa espessa de seda groga, ven espurnada d'estels d'or, per la claror que hi rebotia de l'altra banda de marge Invasada pel dolç recolliment, se li posà davant dels ulls un tel vermell, després blau, després negre...*".

LLENGUA

- Rica barreja entre un registre viu, imaginatiu, que combina el lirisme de la prosa poètica a què aspiraven alguns modernistes, i un registre amb alguns tocs d'aspror i per últim l'ús de tres nivells dialectals:
- El de la narradora. Culte.
- Resta de personatges. Üs més popular i vulgar
- Pastor. Llenguatge on s'hi barregen trets rossellonesos, empordanesos.
- Creació d'un llenguatge autòcton i nou deslligat del llast masculí. Útil per transmetre la fantasia/realitat dels sentiments i vivències d'una dona en un joc que combina el conscient i l'inconscient i que explora i defineix la sensualitat/sexualitat des d'un cos i pensaments femení mitjançant imatges, metàfores, comparacions i altres recursos. Descripcions on és útil aquest llenguatge inventat per una dona per descriure el sentiments i pensaments d'una altra dona:
- Sensacions de plaer viscudes pels sentits.
- Maternitat com a projecció afectiva.
- Erotisme.
- Sentiment de culpa pels sentiments eròtics.
- Assetjament sexual.
- Violació com a afirmació de la força i bestialitat sobre la dona.
- Fogositat i desig de passió.
- Frustració sexual.
- Autoestima i reafirmació del jo.
- Posició contrària davant l'amor convencional de lliurament i sacrifici de les dones.

PERSONATGES.

Tret modernista. L'obra es concentra en l'itinerari d'un personatge.

Personatge rodó. Mila és l'únic personatge rodó: profunditat psicològica, complexitat i dinamisme evolutiu. També és l'eix articulador temàtic i argumental.

Personatges construïts entorn d'unes qualitats inamovibles. Gaietà (el pastor), 'Ànima i Matias

Personatges secundaris. Baldiret, Arnau.

Figurants. Dones feineres, les multituds de la festa de Sant Ponç i la família del mas.

La caracterització és força essencial i els trets físics, condensats però molt definidors. Ex.: ulls, dents (ajuden a perfilar els trets morals o simbòlics).

Es divideixen en dos grups partint d'una dualitat còsmica: Bé/Mal.

- Bé: Pastor i Mila
- Mal: Matias, Ànima

Evolutivament la Mila seguirà el mestratge del pastor i Matias el de l'Ànima.

Subdivisions de valors morals i conceptuals relacionats amb la dualitat abans esmentada:

Espiritualisme/materialisme, saviesa/nicies, activitat/passivitat, individu/massa, feminitat/masculinitat, joventut/vellesa, bella/lletjor, llum/foscor, diví/demoníac, vida/mort...

Relació de la Mila amb la resta de personatges:

- Pastor. Sexuada/assexuat, filial/paternal, xaia/pastor, joventut/vellesa, aprenenta/mestre.
- Matias. Treballadora/gandul, Erotisme/manca d'erotisme, desperta/adormit, inquieta/oindiferent.
- Ànima. Desig afectiu i sexual/desig animal, sensualitat/violència, persona/animal, conill/caçador, xaia/llop.
- Baldiret. Maternal/filial,
- Arnau. Dona/home, desig/por.
- Multituds. Seveixen per afirmar la singularitat del pastor i la de Mila i accentuar el concepte individu/massa.

PASTOR.

Simbolisme.

- El seu ofici el converteix en guia de ramats però alhora en guia d'ànimes.
- Símbol del món dels desperts. La seva consciència superior contrasta amb la multitud adormida i insensible. Ex.: "*la gent d'aquí és nícia(...) Hi ha cops que me fan una pena, si sapiguéssiu! Pobrics!.*"
- Representa el món humà. La intel·ligència.

Físic. El contrari d'un home mascle.(baixet, prim, mirada ampla, infinita).

Vida. Vidu, sense fills per adversitats, sol. (Connexions amb la Mila: malcasada, anhels maternals, òrfena).

Pastor/ànima. Sintetiza els valors positius en contraposició als valors negatius de l'ànima.

Valors positius. Els valors morals que donaran confiança a Mila (bo, savi, agradós)ens remetran a d'altres més simbòlics (pare, amic, confident, guia, poeta...).

Superhome nietszschia. És un model moral i estètic fàcil de relacionar amb l'artista messiànic del modernisme que amb la ment sàvia i intel·ligent, domina l'entorn i mitjançant la paraula i l'art és capaç de transformar-lo en un altre de superior, d'ordre moral i ètic.

Funció: El guia. Es converteix en guia de Mila precisament perquè a través de la paraula domina la realitat i el seu coneixement forma part del camí iniciàtic de la Mila amb l'objectiu que trobi la seva pròpia paraula. Contrastava amb la manca de apraula del Matias i l'ànima.

Llenguatge. Inspiració, espontaneisme. Llenguatge ruralitzant (tret modernista) que intenta copsar i recuperar l'ànima catalana originària. Les rondalles denoten coneixement del medi rural.

Natura. Relació ecològica que contrasta amb la indiferència d'en Matias i l'actitud destructora de l'ànima.

ÀNIMA.

Simbolisme.

- Representa el món antihumà (instint). I això el defineix física i moralment: "*Té més pòstis de bèstia que de persona*", "*és la cosa més roïna de la muntanya*".
- Símbol de la capacitat com agent destructor (contrari al pastor).
- Símbol de la potència reproductora (contrari al Matias)

Físic. Animalització: ulls de boc, dents feridores, genives rogenques (símbol de voracitat), nou punxeguda, extremitats com grapes peludes.

Valors negatius. Lladre, violador, assassí. Representats tots ells per un ganivet.

Subhome. Estat més primitiu de la humanitat segons Nietzsche. És víctima i botxí alhora. No és altra cosa que matèria i pels principis d'aquesta es regeix (inèrcia i causalitat).

Funció: catalitzador de la tragèdia. Es converteix en l'assassí del pastor i en el violador de la Mila.

Llenguatge. Manca de paraula que el situa a l'extrem oposat del pastor. . Profereix exclamacions guturals. (Hu,hu,hu,hu...). bramuls, respiració propera a una fera. Continua l'animalització començada en la descripció física. Dicció vacil.lant, frases molt curtes, molts punts suspensius que denoten una conversa poc fluida.

Natura. No té sensibilitat ecològica. És un caçador furtiu.

En aquesta obra la complicitat entre bella i bèstia (Mila/Ànima) no és possible. L'autora prefereix mostrar una visió ancestral i crua més pròxima al conte de la caputxeta vermella /llop que mostra l'exercici de la bestialitat sexual sobre la dona.

MILA

Tret Modernista. Novel.la de formació. Això justifica els pocs detalls del passat de la Mila, els quals no se'ns donen fins el capítol IV.

Vida. Noia òrfena, criada pels parents i abocada a un matrimoni , per conveniència o per evitar la soledad. L'evolució i el final alliberador de la Mila no tindran res a veure l'inci de la història del seu passat.

Amor. És una dona que sent la força de l'amor en diverses possibilitats: conjugal, extraconjugal, maternal, social, etc. Tot contrastant–ho amb les pors, la insatisfacció i la frustració. Tot això expressat des d'un jo femení. Acompleix el seu desig de comunicació amb el pastor però no resol l'acompliment sexual. Sent i desitja però cap dels dos homes a qui està disposada a entregar–se la desitgen.(Pastor i Matias) Aquí està el seu drama.

Físic. Pocs detalls perquè això no és important. Sabem que és jove, de bon veure i poques coses més. El que importa d'aquest personatge és la seva evolució interior.

Món interior. Amb poques coses emprèn un viatge cap la individualitat, l'autonomia. El trajecte s'esglaona en tres trams en els quals a poc a poc, es trencaran els aspectes morals que impedeixen l'evolució de la protagonista: la por, la ceguesa i el desconeixement propi i de l'entorn.

1er tram.

- **Manca de desicions:** canvi de residència de forma involuntària.
- **Dependència:** *Com s'ho hauria fet la primera nit, si s'hagués de cuidar de tot soleta?*
- **Inconsciència:** Se sentí novament inquieta i mortificada sense saber per què.
- **Por:** *És mala cuca la por i cal desniar-la*
- **Inestabilitat emocional.** És un manat de nervis.
- **Ceguesa.** *"Repari que vós sempre goiteu enlaire com els ceguets... Cal escampar els uis pertot, dona..."*
- **Ingenuïtat.** *Vós seu massa bona...*

El procés evolutiu serà la superació d'aquests entrebancs morals. La Mila és encara un "ésser" en potència subjecte als lligams de la matèria. Davant la por al desconegut té dues opcions: ignorar el nou espai o aventurar-s'hi. Per això quan apareix el pastor no dubta, entreveu la seva singularitat i opta per deixar-se guiar.

2on tram.

- **1ª part.** Passar a l'acció. Combatre el medi. Realitza el primer acte individual, segellat amb el vistiplau del mestre: la neteja. Posar ordre al caos. Mila cospa que el pastor és un ésser superior i sent que el seu ésser està obert al canvi i al moviment.
- **2ª part.** Afirmació del seu criteri. Culmina en l'ascensió al Cimalt, Mila vol ser com el pastor. D'aquí que confongui els impulsos físics amb els espirituals. El rebuig sexual del pastor i la seva edat la porten a qüestionar el mestre, a afermar el seu criteri i a conèixer les limitacions del seu jo de carn i ossos.

3er. Tram.

- **Camí en solitari.** És necessària la desaparició del mestre perquè Mila faci el camí en solitari, passi de noia/ovella a dona/pastor.
- **Darrera prova.** A recer del protector/pastor no era possible l'actuació de l'Ànima/llop. Ara li resta l'encarament amb la crua realitat, la darrera prova del viatge que l'autora polaritza en la violació.
- **Claror i enteniment.** Arriben després de la dolorosa experiència i d'aquí passa a assumir la soledat.

Veiem que al final del 3er. Tram els trets inicials caracteritzadors de la Mila s'han regirat. Ara és conscient, hi veu i per tant no tem. És a la vora de Nietzsche "arriba a ser el que ets". És a punt de tenir una veu pròpia i de partir a la recerca d'una pròpia vida.

MATIAS.

Palesa la incomunicació en l'àmbit verbal (contrari al pastor) i la indiferència en l'àmbit sexual contribuïnt a la frustració sexual de la Mila. Aquests dos aspectes els simbolitza en l'esquena dreçada com un mur infranquejable.

Procés de la Mila envers ell. Consideració, efecte, paciència, resignació, menyspreu, abominació.

Físic. Flacciditat coma mostra d'impotència sexual.

Trets negatius. Feble, covard, mancat d'enginy, inactiu, gandul

Pertany al món dels adormits, antítesi del vitalisme nietzschia.

ARNAU

Manifesta l'enamorament sincer per la Mila i està disposat a renunciar a casar-se amb la seva promesa.

Símbol. Desig i potència sexual.

Físic. Jove i ben plantat.

Mila. Desferma la seva sexualitat. Per fi desitja i és desitjada. Però aquí arriba la contradicció: no satisfà les seves ànsies sexuals ni de maternitat. I la negativa no és per qüestions morals perquè bé estava disposada a lliurar-se al pastor. L'explicació potser és que ella reconeix en el pastor un ésser superior, ella vol "ser pastor" i en l'Arnau veu un ésser igual a ella mateixa, potser per extensió, fa referència a una opció sexual entre iguals o si més no, diferent de la que estableix l'ordre social entre home i dona.

SOMNIS, SIGNES I SÍMBOLS.

TÍTOL.

Símbol que pretén suggerir un procés, una sensació, un estat moral o anímic del personatge. És la clau de tot.

SOMNIS

Normalment actuen com una premonició.

ESPAI

1.-Muntanya.

Té un doble significat:

- Inaccessibilitat. Consciència empresonada en la por, amb dificultats per resoldre.
- Espiritualitat. Desig d'elevació espiritual.

L'estructura de l'obra té forma de muntanya: a mesura que l'obra avança la relació de la Mila amb la muntanya es torna més accessible i es resol amb la desaparició de la por i el desenvolupament sensual.

Les ascensions són esglaons de l'escala de coneixement. Així doncs aquest espai no és un simple element escènic sinó que fa de vertader actuant.

Muntanya:

- Espai geogràfic. Funció referencial i narrativa. Es concreta en desplaçaments tangibles i en topònims ficticis, alguns amb noms inquietants (pas de llamps, torrent de la mala sang) i en un mínim de reals (Barcelona).
- Espai psicològic. L'autora descobreix en els fenòmens de la naturalesa un mirall sensible a

l'esperit. (relació externa/interna). Tant és així que la muntanya adquireix una autonomia tal que els personatges semblen supeditats al paisatge.

2.– Pic lluminós.

Relacionat amb el pastor. Clar indicatiu del rol de guia il·luminador iniciàtic ja que l'evolució de la Mila es planteja com un aprenentatge simbolitzat pel pas de la foscor a la claror. El contrast llum/foscor va aparellat al concepte Vida/mort. Trobem senyals lluminosos com l'ametller florit, d'altres de més tèrbols, l'òliba i d'altres completament ennegrits: muntanyes amortallades per la boira negra.

3.– Sant Ponç.

La caracterització del sant és tenyida per la repulsió i angoixa que provoca en la Mila dos aspectes del sant que relaciona amb els dos personatges que més fàstic li acaben fent:

- **Matias.** Relaciona el ventre inflat del sant amb la bossa tova del Matias. Formaria part de la simbologia de la impotència a través dels objectes flaccids i tous.
- **Ànima.** El peu llarg i punxegut s'arreglaria amb els objectes llargs, tallants, durs, símbol de virilitat agressiva.

Contraposició de dos espais: Ermita/Bram. El peu és també un símbol de suport a la persona i per extensió a l'ànima. Un peu deforme significa un defalliment de l'esperit. Així podem també veure una crítica a la flonjor i artificialitat del món eclesial, en contrast amb la força d'un món autènticament espiritual i més viu encarnat en la natura.

4.–Les boletes de Galleran i el trenc.

Dolor de les boletes al passar pel trenc: representen la violació.

Boletes de Galleran: llavors de fecundació.

La ferida premonitòria del somni causada per Sant Ponç es fa real amb un objecte dur com el fal·lus erecte de l'Ànima. Però a més, el somni presenta un forat per on passen les boletes feridores. Aquest forat es refereix a la vagina i té simbòlicament dos plans:

- **Fecundació.** Ens transporta al prec que fa la Mila en el seu moment per quedar-se embarassada.
- **Obertura.** Ferida metafòrica interna. La marca d'una experiència dolorosa (violació) però necessària per a prendre noves posicions davant la vida.

ALTRES

Cargol. Associat al plaer o al desig

Conill. Símbol de llibertat. Esdevé feble davant el caçador furtiu, per això tant la Mila com el pastor són comparats a un conill. Tots dos seran víctimes de l'Ànima, el caçador furtiu.

Mar. Mila el descobreix al simbòlic Cimalt i és descrita sota el seu punt de vista amb tres comparacions decebedores i amb possibles connotacions virils.

Cimant. Inici del coneixement, abandó del món de les aparences. Ara ja és a punt de veure les coses amb els seus "ulls" i no a través de les fabulacions dels altres. En deixar l'ermita i la muntanya deixarà *aquella mar tan retreta i exalçada pels homes*. La seva serà, d'ara endavant, la mar de la seva imaginació, plena de faules portentoses.

ASPECTES MODERNISTES DE L'OBRA.

- Relacions de l'individu amb el món que l'envolta dins d'una concepció de la natura coma realitat totalitzadora que conté l'element vivificador o destrucotr. (seguint els raonaments de Nietzsche).
- Tema de l'autorealització.
- Concepció elitista de l'Artista com a ésser superior i en oposició a les masses.
- Revitalització del vessant ruralista lluny de la idealització romàntica o folklòrica.
- Afanya d'escorcollar els sentiments de l'ànima humana.
- Preferència pels aspectes tràgics de les accions
- Tria de personatges marginats o inadaptats
- Influència del media sobre els personatges.

ASPECTES NO MODERNISTES

- No pretén objectivar la realitat sinó que ofereix una visió personal, més subjectiva que permet la filtració de l'emotivitat i dels estats d'ànimde la protagonista.
- Ús de recursos simbòlics capaços de transmetre una realitat suggerida.
- Recerca d'un llenguatge capaç de transcendir la realitat, la qual cosa fa que l'obra es titlli de poema en prosa.
- Pel trencament amb el determinisme ja que la protagonista trenca amb el medi que l'envolta.

INNOVACIONS DE L'ESCRITORA

- Construcció d'un jo femení des de dins.
- Enceta el tema de la comunicació entre dona i home
- Condemna i rebuig de la violència sexual.
- Encarament amb el tema del desig amorós allunyat dels mites o fantasies dels autors. Creació d'un llenguatge per explicar-ho.
- Creació d'un personatge que per la lúcida introspecció estaria a l'alçada d'una Mme. Bovary, Anna Karénina. Però l'actitud de dona insatisfeta i l'opció de moltes de les protagonistes del s. XIX per un tipus de mort, Mila es converteix en una autèntica supervivent.
- Un final agosarat dins dels paràmetres del moment. Mila no encaixa amb la moral vigent i trenca amb dos mites intocables: la maternitat i el amtrimoni.

1

9